

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Saksbehandler, innvalgstelefon

Jostein Nordhus, 37 01 78 64

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Kommunene i Agder – tildeling av ekstra skjønnsmidler for 2020 knyttet til koronautbruddet – første tildeling

Vi viser til deres brev datert hhv. 19.mars, 3.april og 22.juni vedr. tildeling av ekstra skjønnsmidler knyttet til koronautbruddet og til smittevern. Fylkesmannen i Agder har til sammen fått tildelt kr. 44.196.000 som fordeler seg slik:

- Kr. 22.896.000 til kommuner som har hatt større merutgifter i forbindelse med koronautbruddet
- Kr. 21.300.000 for å dekke utgifter til smittevern i det kommunale tjenestetilbudet.

Vi har nå fordelt til sammen kr. 25.194.000 i skjønnsmidler til kommuner som har hatt merutgifter i forbindelse med koronautbruddet. Fordelingen består av skjønsspotten for de to første tildelingene knyttet til koronautbruddet samt gjenstående fylkesvise skjønsspott for 2020 på kr. 2.298.000.

Knr	Kommunenavn	Tildeling	Knr	Kommunenavn	Tildeling
4201	Risør	490	4217	Åmli	20
4202	Grimstad	940	4218	Iveland	-
4203	Arendal	4 630	4219	Evje og Hornnes	180
4204	Kristiansand	11 184	4220	Bygland	-
4205	Lindesnes	2 420	4221	Valle	70
4206	Farsund	520	4222	Bykle	230
4207	Flekkefjord	970	4223	Vennesla	1 000
4211	Gjerstad	30	4224	Åseral	-
4212	Vegårshei	20	4225	Lyngdal	650
4213	Tvedestrand	130	4226	Hægebostad	190
4214	Froland	140	4227	Kvinesdal	330
4215	Lillesand	730	4228	Sirdal	100
4216	Birkenes	220	TOTALT AGDER		25 194

Tabell 1 – Kommunevis fordeling

Nærmere om hvordan vi har arbeidet med fordelingen av midlene

Koronapandemien har påvirket både kommunenes skatteinntekter og lønns- og prisutviklingen. Dette er vesentlige størrelser i kommuneøkonomien. I rapporteringen fra kommunene har bare om 2/3 av kommunene oppgitt anslag for disse størrelsene, og mange av disse signaliserer stor usikkerhet. Vi har derfor valgt å holde anslagene for skatt, lønns- og prisutvikling, samt utbetalingen av ekstra innbyggertilskudd utenfor beregningsgrunnlaget for skjønnsmidlene.

Vi har beregnet grunnlaget på følgende måte:

- Kommunens rapporterte merutgifter pr. 31.7
- Kommunens anslåtte besparelser pr. 31.7 (inkl. effekten av redusert arbeidsgiveravgift)
- + Kommunens rapporterte anslag for inntektstap pr. 31.7
- + Eventuell manglende kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling

Ved beregningen av grunnlaget har vi med andre ord tatt hensyn til både kompensasjonen for bortfall av foreldrebetaling og effekten av redusert arbeidsgiveravgift.

Vi har hatt dialog med de aktuelle fagavdelingene for å samordne tildelingen med andre tilskuddsordninger knyttet til Covid-19.

Vi har lagt til grunn de tallene som kommunene har rapportert inn, med følgende unntak:

- Innrapporterte utgifter for «NAV kommunale tjenester» og «sosialhjelp» (til sammen 14,3 mill. kroner) har vi trukket ut fra beregningsgrunnlaget. Det var til dels store forskjeller mellom kommunene og mange kommuner signaliserte også usikkerhet til tallene. Vi vil vurdere å åpne for å søke om skjønnsmidler til dette igjen ved neste tildeling i november.
- Når det gjelder bortfall av integreringstilskudd og sparte utgifter knyttet til lavere mottak av flyktninger har vi trukket ut i overkant av 4 mill. kroner fra grunnlaget for 3 av kommunene.
- Andre mindre korrigeringer blant annet pga. feilregistreringer/dobbeltregistreringer

Ved beregningen av skjønnsfordelingen pr. kommune har vi fordelt samlet skjønnsnett iht. hver enkelt kommunes merutgifter og inntektstap som andel av merutgifter og inntektstap for alle kommunene i fylket.

2 av de 24 kommunene (Bygland og Åseral) kommer ikke ut med merutgift, og får derfor ikke skjønnsmidler i denne tildelingen. Legger vi til Iveland kommune som ikke søkte midler, er det 3 av våre 25 kommuner som ikke får tildelt skjønnsmidler.

Vår vurdering er at fordelingen av midler treffer godt med tanke på de kommunene som vi forventet hadde hatt den største økonomiske belastningen. Ser man på fordelingseffektene ift. hvis denne kompensasjonen hadde vært gjort via innbyggertilskuddet, så er det 6 kommuner som kompenseres sterkere gjennom skjønnsmidlene.

Vi mottok oversikt over netto merutgifter og inntektstap fra 24 av 25 kommuner. De innrapporterte tallene viser følgende:

TYPE MERUTGIFTER/INNTEKTSTAP	Delsum	SUM
Merutgifter:		
<i>Beredskapsledelse/informasjonsarbeid/Koronatelefon etc.</i>	8 799	
<i>Merutgifter i helse og omsorg (inkl. legetjeneste og smittevernutstyr)</i>	180 223	
<i>Økte renholdsutgifter</i>	12 627	
<i>Merutgifter i skole og barnehage</i>	16 385	
<i>Andre merutgifter</i>	13 068	231 102
Besparelser:		
<i>Spart arbeidsgiveravgift (anslag fra kommunene)</i>	-101 147	
<i>Andre besparelser</i>	-12 957	-114 104
Inntektstap:		
<i>Inntektstap helse- og omsorg (inkl. legetjeneste)</i>	14 076	
<i>Annet inntektstap</i>	35 908	49 984
Manglende kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling		14 599
SUM NETTO MERUTGIFTER/INNTEKTSTAP pr 31.7.20		181 581

Tabell 2 – Oversikt over merutgifter og inntektstap

I tallene ovenfor er kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling gjennom rammetilskuddet på til sammen 58,2 mill. kroner for kommunene i Agder trukket fra. Det er ikke tatt hensyn til kommunenes andel av økt innbyggertilskudd på 221,1 mill. kroner.

Kommentarer til enkeltelementer i kartleggingen:

- Merutgifter:

- *Beredskapsledelse/informasjonsarbeid/Koronatelefon etc.*

Vi har her lagt til grunn de merutgiftene kommunene har rapportert, og har ikke lagt inn noe bunnfradrag i tildelingen.

- *Merutgifter i helse og omsorg (inkl. legetjeneste og smittevernutstyr)*

En vesentlig del av merutgiftene er knyttet til helse- og omsorg. I disse tallene er det også inkludert kostnader til interkommunale luftveislegevakter i Farsund, Kristiansand og Arendal.

Inkludert i den samlede merutgiften er også utgifter til innkjøp av smittevernutstyr.

- *Økte renholdsutgifter*

Her har kommunene rapportert en utgift på 12,6 mill. kroner, men rapporteringen kan tyde på at noen kommuner har inkludert økte renholdsutgifter i utgiftene til smitteverntiltak i helse- og omsorg og skole og barnehage.

- *Merutgifter i skole og barnehage*

3 av kommunene har oppgitt merkostnader for kompensasjon av smittevernutgifter til private barnehager. Andre kommuner har ført opp anslag eller kommentert at de arbeider

med opplegg for kompensasjon. Vi vil derfor åpne for at de kommunene som har vedtatt slike tiltak etter 1.8 kan ta disse med i den neste søknadsrunden.

- **Besparelser:**

Kommunene har her beregnet effekten av redusert arbeidsgiveravgift og i tillegg gjort skjønnsmessige anslag for ytterligere besparelser. Effekten av redusert arbeidsgiveravgift utgjør her nesten 90% av den samlede innrapporterte besparelsen.

- **Inntektstap:**

Kommunene har i også gjort skjønnsmessige vurderinger for å tallfeste inntektsbortfall. Her er ulikhetene mellom kommunene relativt stor, spesielt når det gjelder de tapte inntektene knyttet til idretts- og kulturanlegg.

- **Manglende kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling:**

Kommunene har rapportert til sammen 72,8 mill. kroner som reelt bortfall av foreldrebetaling i barnehage og SFO, noe som er 14,6 mill. kroner høyere enn kompensasjonen gjennom rammetilskuddet.

Bakgrunn for tildelingen

I tråd med føringene har tildelingen skjedd etter en dialog med kommunene. Etter at landets kommuner fikk en ekstra utbetaling av innbyggertilskudd på 3,75 mrd. kroner i slutten av mars, var vår vurdering at ingen av kommunene i Agder hadde behov for likviditetsmessig hjelp. Vi varslet også kommunene tidlig om at vi – for å være i stand til å kunne tildele midlene til «de kommunene som har hatt større merutgifter» - ville trenge mer tid for å få tilstrekkelig oversikt. Vi satte allerede da fristen for kommunene til å søke om midler til 10.september, samme frist som for skjønnsmidler til uforutsette hendelser for 2020.

Den 27.mai hadde vi et dialogmøte med KS' Kommunedirektørutvalg i Agder ift. tildelingsprosessen og hvilke spesifiseringer og avgrensninger vi ville legge til grunn for tildelingen. Den 2.juni sendte vi invitasjon til alle kommunene i Agder til å søke midler.

I invitasjonen ba vi kommunene om en rapportering for netto merkostnader og inntektstap til og med 31.07.2020 (vedlegg 1). I dialogen med kommunene kom det også tidlig frem at alle kommunene fører sine merutgifter på egne prosjekt/objektnummer i regnskapet. Vi utarbeidet derfor et rapporteringsskjema som tok utgangspunkt i det kartleggingsskjemaet vi hadde benyttet i forbindelse med arbeidet med grove anslag i april, siden denne allerede var kjent for kommunene.

Andre spesifiseringer i invitasjonen:

- Vi åpnet for å kompensere engangskostnader av investeringsmessig karakter som er knyttet til koronautbruddet.
- Vi ba kommunene om å oppgi sine egne beregninger av besparelsen knyttet til redusert arbeidsgiveravgift.
- Vi varslet at vi ville vurdere et bunnfradrag i tildelingen begrunnet i at kommunene, som beredskapsmyndighet, må regne med visse kostnader til beredskap uansett, uten at disse utgiftene kan anses for å være ekstraordinære.

- *Spesielt om kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling i barnehager og SFO*

I april og mai fikk vi tilbakemelding fra flere kommuner i Agder om at kompensasjonen til bortfall av foreldrebetalingen gjennom rammetilskuddet ikke var tilstrekkelig til å dekke det reelle tapet i stengningsperioden i SFO samt i de kommunale og evt. private barnehagene i kommunen.

Vi presiserte til kommunene at den manglende kompensasjonen gjennom rammetilskuddet ikke kunne brukes som begrunnelse for å avkorte kompensasjonen til de private barnehagene for deres inntektstap. Samtidig åpnet vi for å kompensere for manglende kompensasjon for bortfallet av foreldrebetaling gjennom denne tildelingen av skjønnsmidler.

- *Eventuell kompensasjon til private barnehager for økte smittevernutgifter*

For kommuner som har private barnehager viste vi til brev fra Utdanningsdirektoratet i brev til Fylkesmannen i Rogaland datert 14.mai 2020. Direktoratet klargjorde her at dersom kommunen har utgifter til ordninger i forbindelse med Covid-19-utbruddet der private og kommunale barnehager likebehandles, kan kommunen trekke fra de utgiftene som gjelder de kommunale barnehagene i tilskuddsberegningen for 2022.

Vi la derfor opp til at kommuner som hadde etablert slike ordninger kunne søke om å få dekket utgiftene gjennom skjønnsmidlene.

Vi presiserte videre at følgende utgiftsøkninger/inntektstap ikke ville bli kompensert gjennom skjønnsmidlene:

- Egeninitierte tiltak fra kommunens side (f.eks. støtte til lokalt næringsliv/«tiltaks pakker»).
- Økte kostnader til eksisterende investeringsprosjekter pga. «force majeure»
- Tap på finansielle plasseringer/kostnader knyttet til problemer med å refinansiere lån i kapitalmarkedet.

For å få et best mulig helhetsbilde la vi likevel til rette for at kommunene kunne fylle inn disse i rapporteringsskjemaet. Vi ba også kommunene om å oppgi sine egne årsanslag for 2020 når det gjelder:

- Skatteinntekter
- Lavere forventet pris- og lønnsvekst, ref. nedjustert deflator for 2020 i Revidert nasjonalbudsjett.

Vi informerte om at økonomiske konsekvenser av utsettelse av planlagte omstillings/innsparingstiltak på grunn av koronautbruddet ble vurdert til å falle utenfor kriteriene for tildeling av disse skjønnsmidlene.

Vi varslet kommunene om at vi i den videre behandlingen ville sammenholde kommunens innrapporterte tall for merkostnader og inntektstap med:

- Allerede vedtatte kompenserende tiltak
 - Kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling i barnehage og SFO
 - Generell styrking av rammetilskuddet
 - Redusert arbeidsgiveravgift i 3.termin
- Stortingets vedtak om revidert nasjonalbudsjett 2020
- Eventuelt nye tiltak som blir vedtatt etter revidert nasjonalbudsjett.

Som en sentral del av kommunedialogen inviterer Fylkesmannen i Agder hvert år alle kommunene i Agder til skjønns møter i august/september. Vi gjennomførte møter med alle 25 kommunene i perioden 13.august til 7.september med møtested hhv. Arendal, Kristiansand, Bygland og Kvinesdal. I år utvidet vi møtene og benyttet de til å ha en dialog med hver enkelt kommune om koronahåndteringen- og økonomien.

Vi signaliserte overfor kommunene at vi tok sikte på å tildele samtlige skjønnsmidler knyttet til koronasituasjonen i løpet av september måned.

4.september varslet helse- og omsorgsminister Bent Høie og kommunal- og moderniseringsminister Nikolai Astrup i et brev til alle landets kommuner at:

«regjeringen tar sikte på å dekke alle nødvendige kostnader i kommunene ved testing, isolering, sporing og karantene».

Og at:

«det vil bli vurdert særskilt kompensasjon til kommuner som har hatt store ekstra utgifter som følge av lokale virusutbrudd».

Etter dette konkluderte vi med at vi ville avvente tildelingene av skjønnsmidlene til smittevern til senere i høst.

Den 21.september foreslo regjeringen å øke den nasjonale skjønns potten med ytterligere 500 mill. kroner som skal:

«målrettes til kommuner som har hatt særlig store utgifter til oppfølging av TISK-strategien (strategi for testing, isolering, smittesporing og karantene)».

Det er foreslått at midlene skal tildeles av Fylkesmennene, og sees i sammenheng med de tidligere tildelte midlene knyttet til koronasituasjonen. Samtidig ble det også varslet en nysaldering av 2020-budsjettet:

«I nysalderingen av statsbudsjettet for 2020 vil regjeringen vurdere behovet for ytterligere bevilgninger til kommunene som følge av mindreinntekter og merutgifter i kommunesektoren, blant annet knyttet til skole, barnehage og helsesektoren».

Fylkesmannen vil derfor tildele skjønnsmidlene fra de to første tildelingene med utgangspunkt i kommunenes merutgifter og inntektstap frem til 31.7. Vi tar videre sikte på å legge til grunn kommunenes rapportering pr. 31.10 for skjønnsmidlene til smittevern, samt eventuelle midler knyttet til oppfølging av TISK-strategien eller ytterligere tildelinger. Vi tar sikte på å be om en ny rapportering innen 15.11 og tildele midlene innen utgangen av november, og vil se denne tildelingen i sammenheng med de midlene vi tildeler nå. Videre vil vi i tråd med føringene for smittevernmidlene levere en enkel rapportering på kostnadene og bruken av midlene i etterkant innen 31.12.20.

Avslutningsvis vil vi gjøre departementet oppmerksom på følgende som har kommet frem i dialogen med kommunene:

Bekymring for å kunne klare å opprettholde tjenestetilbudet i skoler og barnehager

Mange av kommunene er usikre på og bekymret for om de klarer å opprettholde tilbudet i skole og barnehage ved eventuelle lokale utbrudd eller ved høyere sykefravær pga. lav terskel for å være hjemme med luftveissymptomer.

Utsettelse av planlagte omstillings/innsparingstiltak

Mange av kommunene i Agder har betydelige omstillingsbehov vedtatt i økonomiplanene for 2020-2023. Noen kommuner meldte tidlig tilbake om at planlagte omstillings/innsparingstiltak har blitt utsatt på grunn av koronautbruddet. I skjønnsmøtene i august og september ble dette bekreftet. De nye kommunene (Lyngdal, Lindesnes og Kristiansand) signaliserte at det var spesielt krevende å håndtere Korona-situasjonen i tillegg til arbeidet med å tilpasse organisasjonen og skape en felleskultur i den nye kommunen.

Redusert lønnsvekst vil påvirke premieavvik i årsregnskapet for 2020

Når det gjelder konsekvenser av redusert lønnsvekst har noen kommuner bemerket at dette vil bidra til at premieavviket som en inntekt i årsregnskapet for 2020 blir mye lavere enn prognosen i opprinnelig budsjett. Selv om det vil innebære besparelser i amortiseringskostnader på premieavvik de neste årene, vil dette isolert sett for 2020 kunne få et negativt utslag på regnskapsresultatet.

Med hilsen

Knut Berg (e.f.)
ass.fylkesmann

Jostein Nordhus
rådgiver
Stab

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Invitasjon til å søke skjønnsmidler m.vedlegg
- 2 Skjønnsmidler koronautbruddet - første tildeling

Kopi:

Kommunene i Agder
Kommunerevisjonene i Agder